

# OpenURL

## OpenURL

Seuraavan lyhyen esittelyn pohjana on käytetty artikkelia [Hakala - OpenURL: rakenne ja käyttö](#) (Tietolinja 01 /2003, URN:NBN:fi-fe20031048).

Verkkojulkaisun suora URL voidaan tallentaa kirjastoluettelossa julkaisun MARC-tietueen 856-kenttään. Tässä tulee kuitenkin vastaan ongelmia:

- Osoitteiden pysyvyys: Kun julkaisun sijaintipaikka muuttuu, URL pitää korjata jokaiseen kirjastoluetteloon johon sen tiedot on kopioitu. Suosittu julkaisu voi lisäksi löytyä monista kymmenistä suomalaisista tietokannoista. Osoitetietoja on hankalaa pitää ajan tasalla.
- Lisensointi: Ennen kuin käyttäjälle luodaan hyperlinkki aineistoon, pitäisi tarkastaa onko asiakkaalla oikeus hyödyntää tätä aineistoa, ja jos on, mitä sen kopiota verkossa. Alamme kirjallisuudessa tämä ongelma tunnetaan nimellä appropriate copy problem, ja se pahenee sitä mukaa kun suojattua aineistoa tulee verkkoon lisää.

Vastaavia ongelmia pienemmässä mittakaavassa saattaa tulla esimerkiksi lukulistoja opiskelijoille tehdessä: mikäli tietty e-artikkeli otetaan pois tietyistä tietokannasta tai oppilaitoksen lisenssi tietokannan käyttöön loppuu, niin lukulistalla oleva linkki artikkeliin lakkaa toimimasta, ja opiskelija joutuu etsimään artikkelia käsin muista tietokannoista.

Tällaisten ongelmien ratkaisemiseen on kehitetty OpenURL-standardi sekä sen soveltamiseen perustuvat linkityspalvelut.

OpenURL-standardin tehtävä on määritellä, missä muodossa elektronisen julkaisun yksilöimiseen tarvittavat metatiedot siirretään asiakkaan käyttämästä järjestelmästä (OpenURL source) linkityspalveluun (OpenURL target, OpenURL resolver), joka sisältää ajantasaiset tiedot julkaisun sijainnista ja käyttöoikeuksista ja tarjoaa asiakkaalle linkin saatavilla oleviin kopioihin. Teknisesti OpenURL on tavallinen URL-osoite - tosin hieman mutkikas sellainen - jossa on kaksi osaa. Niistä toinen, niin kutsuttu perusosa, yksilöi linkityspalvelun osoitteen (Finnan tapauksessa kirjaston SFX-instanssin osoite), ja toinen, kuvailu, sisältää julkaisun identifiointiin tarvittavat metatiedot koodattuna tavalla joka on ohjelmistoille ymmärrettävä (URL-parametrit). Osien välissä on kysymysmerkki.

Esimerkki OpenURL:ista: <http://sfx.finna.fi/sfxlcl41?rft.genre=article&rft.issn=0092%E2%80%9005853&rft.spage=344&rft.atitle=Candidate%20and%20Party%20Strategies%20in%20Two%E2%80%9090Stage%20Elections%20Beginning%20with%20a%20Primary&rft.jtitle=American%20Journal%20of%20political%20science&rft.volume=52&rft.issue=2&rft.date=2008%E2%80%9003%E2%80%90031>

OpenURL on nimenomaan tapa välittää julkaisun yksilöintitietoa, ei varsinaisen hakuprotokolla: se ei esimerkiksi salli Boolean operaattoreiden käyttöä, eikä standardi määrittele missä muodossa tulosjoukko palautetaan. OpenURL ei myöskään ole sama asia kuin URN tai DOI, sillä se ottaa linkityksessä huomioon myös käyttäjän kontekstin - URN ja DOI määrittelevät pysyvän linkin julkaisuun, OpenURL taas pysyvän linkin julkaisun kopioihin joihin käyttäjällä on käyttöoikeus.

**Sivut, joissa käsitellään aihetta "SFX tai linkitys"**

- [Ulkoiset aineistot](#)
- [SFX-linkityspalvelu](#)
- [SFXAdmin](#)
- [OpenURL](#)
- [Central Discovery Index \(CDI\)](#)
- [E-aineistot](#)
- [Aineiston aktivointi linkitystä varten omassa SFX-instanssissa](#)
- [CDI-hakuaktivoinnit SFX:ssä](#)
- [Kansalliskirjaston digitoidut aineistot \(SFX\)](#)
- [Lehtipakettien ulkopuolisten lehtien lisääminen SFXään](#)
- [YSON linkitys Wikidataan](#)
- [Proxy-asetukset](#)
- [Lehtien aktivointi DataLoaderilla](#)
- [Links between YSO and Wikidata](#)
- [SFX-kuvakkeet](#)

- [Finto-palvelun ohjausryhmä > Finto-ohjausryhmä\\_28.9.\\_Liite2.pdf](#)
- [Finto-palvelun ohjausryhmä > Datan ja ontologioiden linkitys 2021-09-28.pdf](#)
- [Finto-palvelun ohjausryhmä > Finto-palvelu OHRY syyskuu 2021 YSOn linkitysstrategia.pptx](#)